X. évfolyam Zombor, vasárnap 1891. évi február hó 1-én. **10. szám.**

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenkint kétszer: **Vasárnap és csütörtökön.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Grómon- és Zrinyi-utcza sarkán, I-ső emelet.
hova minden a lap szellemi és anyagi részét illető közlemények intézendők és minden díjak fizetendők.

Felelős szerkesztő:
Dr. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 frt — Félévre 4 frt — Negyedévre 2 frt.
Néptanitóknak egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1.50.
Egyes szám ára 10 kr.

A rendezett tanács Ó-Kanizsán.

Az 1891-ik év forduló pontot képez Ó-Kanizsa fejlődésének történetében. A községi polgárokat ihlettség szállotta meg, lelköket magasztos közszellem hatotta át, mely megtisztultan minden salaktól, föloldozva a magánérdek minden kötőfékétől, fennen ragadja őket a haladás és nagyratörekvés égi utain.

Mi az oka ezen föltámadt hatalmas erőnek, mely a jövőben oly sok szépet jósol Ó-Kanizsa községének?

Ó-Kanizsa közélete nem volt egészséges. A baj oka részint a község szűk keretű szervezetében rejlik, mely szabadabb mozgást, az erők fölfeslését gátolja, részint a lelkek mélyében honolt. Szégyenletesen megnyilatkozott ez a mult évi községi választások alkalmával. A kép azonban, melyet a választások mozgalma és iránya a maga ijesztő valóságában föltárt, a polgárokat fölcsudásra késztette; a választás zaja viharként hatott, mely megtisztította a léget, fölemelte a lelkeket s fölismerhetővé tette azon utat-módot, mely az eddigi bajok levezető csatornáját, a jövő fejlődés biztosítékát fogja képezni.

Ó-Kanizsa közönsége egyhangulag rendezett tanácsot akar. Belépni óhajt azon fényes nevű városok sorába, melyek az egységes magyar nemzeti állam legerősebb oszlopait fogják képezni.

Méltó e törekvés a legszínvonalabb támogatásra és elismerésre, nemcsak azért, mert ezen törekvés helyességét egy szép jövőjű község jól felfogott érdeke igazolja, hanem azért is, mert a mozgalom diadalát a magyar nemzeti állam kiépítésére és megszilárditására irányuló nemzeti politika is követeli.

Mit kíván az állam érdeke, és mit parancsol a községi érdek?

Ha e kettő összhangzásban van, és egymást föltételezi, úgy a mozgalom igazolt, és az éléje vethető gátak önkényt összeomlanak

A magyar állam legfőbb érdekét s jövő fönállásának zálogát az egységes nemzeti államma való összeforrás képezi, bárki bármily csekély művel járul e szent czélhoz, megbecsülhetetlen munkát végez: közvéleménynyé emelkedett, hogy e nagy mű megalkotásához erős, kifejlett városok szükségesek, melyek ennek megingathatatlan czölöpjeit képezik. Ó-Kanizsa polgárai tehát az állam érdekét szolgálják, a nemzeti politika diadalát biztosítják akkor, midőn községükből szabad és fejlődő várost teremtenek.

A ki ismeri Magyarország helyrajzi, közgazdasági, nemzetiségi s népesedési viszonyait, tanuságot tehet, hogy Magyarországnak s a magyarságnak szive Budapest, de gerinczét, mely a férfiui szervezet szilárdságát és emelkedettségét biztositja, a Tisza vidéke s ennek tiszta zamatú magyarsága képezi; a magyar állam sulypontját s legfőbb erősségeit azon virágzó magyar városok és községek fogják mindenkor alkotni, melyek a Tisza völgyén gyöngyökként elszórva vannak, s melyek majdan egymás mellett, mint a hajdankori görög tengerparti városok, kifejlődve, s megerősödve hatalmasan lüktető nemzeti életet fognak élni.

Ezen tiszamelléki városok és községek közé tartozik Ó-Kanizsa is, sőt kiváló anyagi helyzeténél és ezzel összehangzó hivatottságánál fogva ezek között is az első vonalon áll.

Ó-Kanizsát tehát nemes munkájában támogatni hazafias kötelesség.

De mit parancsol Ó-Kanizsa községi érdeke?

Ó-Kanizsa fejlődő, nagyratörő község, a természet megáldotta dús anyagi javakkal s megáldotta olyan néppel, mely szabad és önkelt hazafias gondolkozásával kitünik. Ily kitünőségek birtokában nem engedve hasznosság nélkül leperegni 1807 óta az idő menetét, hanem mindazt megteremteni igyekezett, a mit a törvények által a községeknek szűken kimért önálló tevékenységi körében eredményesen megalkotni lehetett; pedig sokszor érezte a korlátok hátráltató és zsibbasztó erejét; egyik izben kitartó munkával leküzdötte az akadályokat, s győzött a jog, fényesen diadalmaskodott a közérdek; a másik izben bukott az igazság és a polgárok lelkére sötét éjjel borult.

Végre belátták Ó-Kanizsának polgárai, hogy ha hazájok és községök jólétén oly mérvben akarnak a jövőre zavartalanul munkálkodni, mely a rendelkezésökre álló szellemi és anyagi erővel arányban áll, önmagokhoz méltó, ha a mai rohanó idő által megkövetelt gyors és arányos léptekkel haladni akarnak, nem maradhatnak a mai egyszerű falusi szervezeti állapotukban, mely elzár előlük minden szabad mozgást, s a sikeres tevékenységhez annyira szükséges szabadabb teret, hanem oly módon kell berendezni községi helyzetöket, mely biztositsa részökre a benső szellemi és anyagi értéke által igényelt magasabb folyamatú életet. Valamint az állatvilágban alsóbb és magasabb rendűekre lelünk, a melyek összehangzóan szervezetöknek benső finomságával, minél több irányu működésre szolgáló berendezettségével, egyszerűbb vagy összetettebb, szabadabb vagy korlátoltabb életet folytatnak s elsatnyulnak, ha egyesitésöknek megfelelő világot nélkülözni kénytelenek: épen ugy a községek is, ha individualis értéköknek megfelelő keretben nem mozog községi életök, fejlődésökben

A „Zombor és Vidéke“ tárczája.

Szinház-látogatók.

(Nagyvárosi kép.)

Irta: SEBŐK ZSIGMOND.

A habitué.

Rendesen az első sorban foglal helyet. Látcsöve impozáns, feje kopasz és fényes, mint az acél. Öltözete fekete szalónkabát, kivágott mellény és fehér nyakkendő. A szabadalma tömérdek. Ha hallasz előadás közben éktelen trombita harsogást, mely nem az orchestumból származik, biztos lehetsz benne, hogy ez ő: a habitué. Ha hallasz krákogást, mely tulviharozza a nagy dobot, ez ismét ő: a habitué. Nem beszél sokat, nem is tapsol, hanem ha valamelyik színésznő (mindegy, akár primadonna, akár kardalosnő) tetszetős trikóban lép a szinre, fogait szíva dünnyögi:

— Szappermoá!

Az előadással, lapokkal, kritikával, igazgatóval nem sokat törődik, hanem annál többet a balettel meg a khórussal. Csak néha szól a kritikába, mikor nem türheti a sok fekete emberszólást.

— Mit akarnak ezek a kritikusok a mi gömbölyü anyaszínésznőnktől? Hogy nincs benne drámai erő! De már ez abszurdum. Annyi abban az erő, hogy én sem mernék kikötni vele, szappermoá.

Egyre látcsövez s csöndesen szivja magába a szinpad izgékony levegőjét a pillangós czipőcskékkel, rózsaszin szoknyákkal, kacsintó szemparokkal, piros ajkak közt ragyogó fogsorokkal; széles ábrázatán olyan elégedett kifejezés honol, mintha Brillat Savarin asztalánál inyenckednék, s mikor igyen megtelt látvannyal, hátradől székében szemeit lehunyva, — mint egy boa constrictor a lakoma után, — emészt.

Csak mikor a köszvényes lába megsajdul egy ajtónyitásra, jut eszébe, hogy mind ez neki — savanyu szőllő.

A fertály mágnás.

A felvonás közök alatt fölkel helyéről, hátrafordul s megáll, mint a czövek. Inge vakitó fehér, gallérja az állát hóhérolja, kabátja kifogástalanul feszül. Kis kokett bajusza elegánsan ki van hegyezve, kis pisze orra merészen emelődik az égnek, szemei álmatagok és büvölők. Tekinteteteivel nem fukarkodik, égő pillantásokat röppent a páholyokra, s mindenütt átszegzi velük a hölgyi sziveket.

De csak a páholyok szép nőit gyilkolja, a bürgerelem számára nem létezik. Hanem a grófnékra, bárónékra kész vesszedelem. A kilenczágu koronás szivek egy darabig vergődnek az ő delejes tekintete alatt, azután megadják magukat, — megtelnek az ő égő tekinteteivel, kokett bajuszával s róla álmodoznak,

Jemeri ur egészen arisztokracáé. Nyájasan bólogat maga elé.

— Ah, a kis Mici baronesse . . . nini, a Dóra grófné már megjött Párisból . . . ah, ah, a kis Kesztölczy comtesse . . . szervusz kicsikém, csau!

Ha azonban nem jött el az arisztokracia, boszusan csapja le a széket, a látcsőt s unatkozva távozik a szinházból.

Ha a foyerben megkérdi tőle egy most érkezett ismerőse:

— Vannak-e odabenn?

Ásitozva felel:

Nincs a szinházban egy lélek sem . . . . senki . . . csak épen a Katinka báróné szobaleánya.

Pedig zsufolva van a nézőtér.

Fiatal leányok.

A tizenöt éves ártatlanság (föltéve, hogy még nem olvasta Nanát) sok mindent nem ért meg az előadásból s mohón tudakozódik környezetétől, mit jelent — a fehér lap Lili naplójában?

— Mi az? Min nevetnek? Nem értettem.

A mama köhint s nem odavaló tárgyról kezd beszélni. A papa nagyot kaczag s rejtélynek hagyja a kérdést. Az udvarló pedig (ha történetesen egy romlott lelkü agglegény) szive mélyéig ható megindulást érez s a Heine áldását adja az aranyfürtös fejecskére: légy mindig ily szép, ily ifju . . .

Kétségtelen, hogy a kisasszony hamar meg fogja tudni, mit jelent az a fehér lap. Segitségére jönnek azok a dévaj szövegü melódiák, melyek aranyszinü hullámaikon egy csomó szemtelenséget ringatnak. Beleavatják a titokba Dumas és Sardou urak, a kik orrára kötik a kedves gyermeknek, hogy madame Riverollesnak mily rettenetes nagy joga lenne egy chambre separéban boszut állani a — férjén. S végül, ha mindez nem elég, betetőzi a munkát az ő saját Éva természete.

Az igazat megvallva, nem hiszek föltétlenül a szinházi pikantériák romboló hatásában, mert akárhány asszonyt ismerek, a ki lánykorában állandó közönsége volt az operettenek s a franczia társadalmi drámának, s mégis hü feleség és gyöngéd anya vált belőle.

Az is igaz, hogy az ilyen anyák nem viszik az ő tizenöt éves leánykáikat — mindenféle darabba. Sokkal féltékenyebben válogatják meg a szinműveket, mint az ő mamáik.

A nagymama.

Az unokái kedvéért jár a szinházba. Az arczáról le lehet olvasni, hogy szivesebben lenne már otthon az ágyban s néha ravaszul ugy teszi az orrára a fekete lorgnetet, hogy mögötte észrevétlen be lehessen hunyni a szemeket és egy negyed órára átengedni magát a nélkülözött, az édes szunyókálásnak.

Ajkai körül mosoly játszadozik, nyakát egyenesen tartja, senki a világon észre nem veszi, hogy a jó, ravasz nagymama alszik.

Megtörténik azonban (népszinházi előadások alatt,) hogy ilyen szunyókálás alkalmával a mosolygó arc elborul, ijedelem kifejezése látszik rajta s félálomban halkan felkiált:

— Náni . . . Jesszus . . . a fazekak . . .

— Mi az nagymama? fordulnak feléje a leányok.

A nagymama ekkorára már magához tért és mosolyogva mentegetőzik:

— Semmi, semmi . . . azt gondoltam, hogy a Náni a fazekakat törődsi odahaza.

Az ezredes inasa.

Ott van minden premiéren a karzaton. Az öreg ezredes ugyanis nem áldozza föl az esti preferanceot a világ minden szinházáért, de hogy mégis legyen valami teatrális élvezete, elküldi az uj darabokba Jánost, az inasát, a kinek kötelessége szinház után referálni a darabról. Igy kettős az élvezet. Először megtudja, mit komédiáznak a theatrumban, másodszor a darab átgyáródik a János saját világnézete szerint, a mi nem utolsó mulatság.

János hűségesen meg is felel a bizalomnak, alaposan megjegyez mindent az előadásból, s beszél olyan csodákat az ezredesnek, a mitől azt majd szétveti a vidámság.

Néha azonban megtörténik az is, hogy János becsapja az öreget, a jegy árát elissza az »ezüst golyóban« és egy saját maga komponálta történetet mond el az ezredesnek a darab helyett.

S az is megtörténik ilyenkor, hogy az ezredes igy szól:

hátramaradnak, sőt az erő evolutiója megakad s tespedésnek indul.

Ó-Kanizsa ezután többet és jobban akar dolgozni; és ehhez van elég ereje és bátorsága, de nincs elegendő szabad tere, melyen erejét szabadon kifejthetné; a csemete a szabad természetben kihajt, dús lombokra fakad, míg zárt helyen elsárgul s száraz kóróvá törpül.

O-Kanizsának első nagy és általános érdeke az, hogy a jövő munkájához tágasabb mezőt nyerjen, vagyis, hogy önkormányzati körét kibővitse, a melyet a fennálló jogrend mellett csak úgy érhet el, hogy a nagyközségi szervezet nyügét leveti, s rendezett tanácsú várossá átalakul, mi által a városi élet szabadabb fejlődését biztositja.

O-Kanizsa második nagy általános érdeke az, hogy a községi polgárok minél nagyobb biztonságot szerezzenek arra nézve, hogy a község ügyei jól folynak; ez iránt pedig a legnagyobb biztositék a községi polgárok kezébe lesz letéve, ha rendezett tanácsú várossá való átalakulás által a közigazgatásnak a községinél szélesebb körére, több ügyágára szerzik meg rendelkező befolyásukat, s ellenőrzi jogosultságukat, a melyet a közgyülésen gyakorolni és érvényesiteni hivatva lesznek.

A község jobb sorsának második biztositékát a szakszerű hivatalnoki kar fogja képezni, mely e tanácsot alkotja s hivatottsága s gyakorlati tapasztalatai által a község anyagi és szellemi érdekeinek hű őre lészen. Oly község, mely 16 ezer lelket számlál, s melynek évi jövedelme a törzsvagyonból a negyedmilliót megközeliti, méltó arra, hogy hivatottabban gondozzák.

O-Kanizsának nagy s a jövőre messze kiható általános érdekét képezi az is, hogy a község erkölcsi sulya és rangja növekedjék; és ezt a rendezett tanácsú városok sorába való belépése által természetes szükségszerűséggel eléri; mi által egyszersmind az intéző körök figyelmét fölkölti, hazafias és eredményes munkájával méltánylásukat kiérdemli, s a bekövetkezendő nagy közigazgatási és jogszolgáltatási átalakitásoknál, nem mint eddig központon kivül eső, mellékes község, hanem mint egy vidéknek és önmagának központja vétetik figyelembe.

De a rendezett tanácsesal járó nagyobb mértékű polgári és politikai szabadság a polgárok önérzetét is emeli s jobban kifejti, a mi szintén nagy erkölcsi tényező, s igy figyelmen kivül nem hagyható.

Azon különös érdekek pedig, melyek O-Kanizsának rendezett tanácsu várossá való átalakulását égetően sürgetik, a gyakorlati hasznossággal függnek össze, a mely ebből O-Kanizsa minden egyes polgárára hárul, e tekintetben elég utalnom arra, hogy mindazon ügyes-bajos dolog, a melyet jelenleg a zentai főszolgabiróság és a zentai kir. adóhivatal lát el, a mely miatt O-Kanizsa polgárai községükön kivül tengernyi időt és pénzt kénytelenek elpazarolni, helyben O-Kanizsa kebelében lesz elintézhető.

És ezen haszonnal szemben figyelmet nem érdemel azon néhány ezer forintra menő költségtöbblet, a melylyel O-Kanizsa közigazgatási, önkormányzati működése a rendezett tanács alakjában kerülni fog, jól befektetett tőke az, mely büsásan visszatérül magának, a községnek és magoknak a polgároknak; ott, hol oly kiadásról van a szó, melynek hasznát a község és egyáltalában minden egyes községi polgár látja, a szükkeblüség indokolatlan, sőt káros.

Dr. Tukats Ádám.

(Vége köv.)

— Ejnye János, ezt a darabot megnézzük. Ugy látszik kezdenek már jé népszinmüveket irni.

A Juci.

A leghálásabb publikum. Nincs az a siralmas nyávogás, a minél a Juci leányasszony elő ne venné a drága selyem kendőt s tele ne sirná omló könyeivel. Viszont azonban, ha vihogni, kacagni kell, ott is ő adja a hangot, de leginkább a szomoru darabokat kedveli s nem is ér az ő szemében, de semmit az olyan darab, a mitől legalább három zsebkendőt csurom vizre nem muszáj sirni.

Juci különben formás, csinos teremtés, kerek hamis szemei vannak, a mikkel mikor végig vonul kényesen, mint a páva, a szinházi csarnokon, megperzseli az ott ácsorgókat. Hajadon, vagy pedig menyecske, néha szobaleány, legtöbbnyire azonban vidékről került dajka. A karzat vasárnapi állandó habituéja.

A darabokat élénk figyelemmel kiséri, s fölsikit, ha a hőst valami veszedelem éri. Az intrikusra halálosan haragszik s ha nem lenne olyan messze a karzat a szinpadtól, bizony kikaparná a pokolbéli fajzat szemeit. Ha a darabban a férj féltékenykedik nejére, boszusan kiált föl:

— Ez is olyan szamár, mint az én Pistám.

Ha pedig a szegény ártatlan asszonyt elkergeti a férje, villámokat szórnak szemei, gömbölyü karjan megfeszül a rékli ujja s harciasan szisszegi:

— No iszen, majd adnék én neki, ha az én uram lenne! El is lehet hinni, hogy ha ő mondja.

A mint tehát kitetszik, a Juci igen jó szivü teremtés. Ha nagyon szomoru a darab, s ha kisirta, ha kikeseregte magát olyan emberek bujan, bajan, akiket soha sem látott, elfelejti a saját bánatát, s olyan érzemény önti el kebelét, mintha odahaza lenne szülői házában s az ablakon beszólnának a vecsernyére hivó harangok . . . Be kár, hogy olyan hamar vége van a darabnak, be kár. Még egyszer meghányja, veti fejében a látottakat és hallottakat, még egypár könnyet morzsol szét szemében s azután ő is fölkel helyéről a többivel, miközben felsóhajt:

— Istenem, de szép történet . . . be gyönyörü, talán, talán nem is igaz!

Országgyűlési napló.

— **jan. 27-én.** A képviselőház ez ülésén befejezte a kisdedóvásról szóló törvényjavaslat tárgyalását. Az összes szakaszokat — daczára, hogy a szászok most is egy egész csomó módositást nyujtottak be — változatlanul elfogadta a ház. A módositások benyujtása után Károlyi István gróf szólalt fel hévvel és melegséggel védve a javaslatot, elismerve a miniszter és a kormány érdemét. Ettől a javaslattól várja a reformmunkát és a monstrummá nőtt korrupczió kiirtását. Az ellenzéken a beszéd mindvégig élénk helyesléssel találkozott. Ezután Csáky Albin gr. beszélt, és Károlyi István gr. válasza után az interpellátiókat terjesztették elő. Perczel Miklós a citadella és Hentzi szobor eltávolitását kéri. Az első már tudvalevőleg eltávolittatott. Helfi Ignácz interpellátiója után Kaas Ivor br. tette meg interpellátiját az uj árutarifa ügyében. Szápáry Gyula gr. válasza után az ülés véget ért.

Január 28-án a herczegprimás temetése miatt nem volt ülés.

— **jan. 29-én.** A képviselőház az ülésén folytatta a kisdedóvásról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását, a mennyiben Madarász József, Hermann Ottó és Csáky Albin gr. felszólalása után a többség a módositott szakaszokat elfogadta. Ezután következett a vasárnapi munkaszünetről szóló javaslat tárgyalása. Emich Gusztáv előadó beszéde után, ki behatóan ismertette a javaslatot, Filtsch József adott be módositast. Gaál Jenő beszéde után, ki szintén módositást nyujott be Andrássy Tivadar gróf mondta el nagy figyelemmel hallgatott szónoklatát, melyben a magyar munkások helyzetével foglalkozott és azt igen szomorunak találja. Ezen csak a müvelt osztály és a gazdagok segithetnek, ha megadják a munkásoknak, a kellő eszközöket, mert a munkásosztály intellektuális fejlődésében, erkölcsi emelkedésében és öntudatos működésében oly nemzeti kincsbánya rejlik, mely az egyéni tőke esetleges megcsappanását százszorosan fogja pótolni. Végül Szt.-István napját ajánlja nemzeti ünnepnek. A beszédet nagy helyesléssel kisérték. Beöthy Ákos azt tartja, hogy ez a javaslat nem minden tekintetben felel meg czéljának és a maga teljességében nem is lesz kivihető. Andreánszky Gábor báró felszólalása után Károlyi Gábor gróf inditványozta, hogy márczius 15-ike legyen nemzeti ünnep. Utánna Barros Gábor kereskedelmi miniszter hosszabb beszédben védelmezte álláspontját az ellenzéki kifogásokkal szemben. Az ipari felügyelet szervezése is meg lesz az ösztvel minden esetre. A benyujtott módositványok közül egyet sem fogadott el. Végül ő is hozzájárul Andrássy Tivadar gróf inditványához.

Miután a ház a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta, az 1. szakasznál Andrássy Tivadar gróf benyujtotta módositványát. A szent István elnevezés ellen Irányinak volt kifogása, mert az a felekezeteket sérti. Polonyi Géza tiltakozik a szent elhagyása ellen, mert az a protestáns szempontot akarja érvényre juttatni. Károlyi Gábor gróf módositást nyujt be, hogy márczius 14-ike és augusztus 20-ika legyen nemzeti ünnep.

POLITIKAI HIREK.

* **Az esztergomi herczegprimási szék betöltésére** vonatkozólag azt irják Budapestről a Pol. Cor.-nek, hogy a kormány még nem állapodott meg valamely hivatalos jelöltben. A kormány bizonyára azt fogja e magas állásnak betöltésére a magyarországi püspökök közt választani, a ki szerinte legtöbbb biztositékot nyujt arra, hogy nem csak a primási méltóságnak fog személyes tulajdonságainál fogva megfelelni, hanem az egyházpolitikában ápolni a béke és liberális tradicziókat, s a ki tapintatánál és befolyásánál fogva alkalmasnak fog látszani arra, hogy ezeket az elveket a fenforgó és még felmerülhető egyházpolitikai kérdésekben érvényre juttassa. Befolyásos férfiak véleménye szerint ezt a czélt leginkább Samassa egri érsek kinevezésével lehetne elérni, mások meg a nagytudományu nagyváradi püspökét, Schlauch Lőrinczet tartják e hely betöltésére leghivatottabbnak. A kinevezés e forrás szerint nem fog sokáig késni. — A „Bud. Corr."-ben a következőket olvassuk: Az esztergomi érsek teendőit az uj érsek kinevezéséig a székes főkáptalan, illetőleg a megválasztott vikárius vezeti. Ellenben a primási teendők ideiglenes vezetése a törvényes szokás szerint a rangban a legidősebb érseket illeti. Ez most Haynald kalocsai érsek lenne. Minthogy ő azonban sajnos betegsége folytán akadályozva van e működés teljesitésében, a primás teendőit az uj herczegprimás kineveztetéséig Samassa egri érsek fogja vezetni. A teljes leltár fölvétele előtt — a mi minden esetre néhány hetet fog igénybe venni — az uj primás kinevezése aligha történhetig meg.

* **Kérvények.** A képviselőház kérvényi bizottsága e hó 29-én ülést tartott. Nagyobb vitát a tanitótestület kérvénye okozott, melyben folyamodók a tanitói nyugdijtörvény revizióját, helyzetük javitása érdekében 600 frt fizetési minimum megállapitását, továbbá ötödéves pótléknak és előléptetésük indokából a képezdében, s tanfelügyelői állásokban való alkalmaztatás törvény általi kimondását kérték. E kérelemre Berzeviczy államtitkár részletesen nyilatkozott, s kifejtette, hogy a nyugdijtörvény revizióját tárgyában a képviselőházhoz lógközelebb javaslatot fog benyujtani. A 600 frtnyi fizetési minimum kimondása annyival nehezebb még most, mert a jelen törvény szerinti minimum is igen sok iskolánál el nem érhető, mivel az iskolafenntartó hitközségek még erre is káptelenek. Az ötödéves pótlékok az állami és községi iskolák mindenikénél be vannak hozva, de az iskolafenntartó felekezetek arra államilag nem kényszerithetők. Végül a tanitóknak a preparandiáknál és tanfelügyelőségeknél való alkalmazását szabályként kimondani nem lehet, de kizárva sincs, mert mint a tények igazolják, a jelzett állások betöltésénél arra alkalmas egyének a tanitók közül is alkalmazást nyertek. Ezek után a kérvények a közoktatásügyi miniszternek már előbbi üléseken hozott hasonló tárgyu határozatok kapcsán lehető figyelembe vétel végett kiadandók lesznek. Majd a pénzügyminiszter ressortjába tartozó regálekérvények vétettek tárgyalás alá; ezeket is élénk vita után a pénzügyminister felvilágositásai alapján Hertelendy Béla előadó javaslata szerint intézték el.

Megyei s helyi hirek.

* **Hirdetmény.** Zombor szab. kir. város tanácsa részéről ezennel ismételve felhivatnak azon adókötelesek, a kik mult 1890. évi decsember hó 29-én kelt 11381. sz./kig. 1890. közzétett hirdetmény daczára, a IV. osztályu kereseti adó alá eső jövedelmüket eddig be nem vallották, hogy ebbeli vallomásaikat most már ezen hirdetmény keltétől számitandó 8 nap alatt a város adóügyi osztályánál annál is inkább bevallják, mert ellen esetben a kezdetben hivatkozott hirdetményben felsorolt állandó járandóságok után a IV-ik osztályu kereseti adóhivatalból fog az illetők terhere kirovatni. Zomborban, 1891. január hó 26-án, Dr. Csibás Benő, polgármester.

* **Közgyülés.** A zombori takarékpénztár e hó 15-én d. e. 10 órakor tartja XXIII. rendes közgyülését. A közgyülés tárgyai: 1. A közgyülési elnök választása. 2. Igazgatói jelentés az 1890. évi üzleti eredményekről. 3. Az 1890 évi számadások és mérleg jóváhagyása és a tiszta jövedelem feletti intézkedés. 4. 12 választmányi tag választása 2 évre.

* **Sport egyletünk** február 15-én vasárnap d. e. 11 órakor az egylet helyiségeiben közgyülést tart. Tárgyát e gyülésnek a tisztviselői kar évi jelentései s azután uj tisztviselői kar választása képezi. Felkérjük ennélfogva az egylet t. tagjait, hogy e gyülésen mentől számosabban jelenjenek meg, hogy jogaikat a tisztviselői kar s a választmány megválasztásában gyakorolhassák.

* **Meghivó.** A zombori ált. ipartestület 1891. évi február hó 15-én d. e. ½10 órakor a városháza nagytermében tart évi rendes közgyülését.

* **Kinevezések.** Hoffmann Frigyes kir. főmérnök a bácsbodroghmegyei kir. államépitészeti hivatal főnöke I. oszt. kir. főmérnökké és Czövek Jenő zombori kir. adótiszt a szamos-ujvári kir. adóhivatalhoz ellenőrré lett kinevezve.

* **Népszámlálási adatok.** Glozsán községnek az idén megejtett népszámlálási adatai szerint férfi 1383, és nő 1317, összesen 2740 lakosa van. Titelen 2104 férfi, 2238 nő, összesen 4342. Lok községében 492 férfi, 461 nő, összesen 953. Vilován 587 férfi, 410 nő, összesen 1097. Kovil Szt.-Iványon 1331 férfi, 1363 nő, összesen 2694. Kátyon 1968 férfi, 1939 nő, összesen 3907. Tisza-Kálmán-falván 1024 férfi, 980 nő, összesen 2169. Alsó-Kovilon 997 férfi, 969 nő, összesen 1965. Mosorinban 1388 férfi, 1381 nő, összesen 2169. Felső-Kovilon 1304 férfi 1275 nő, összesen 2579 lélek van.

Ügyészi kinevezés. Mint a hivatalos lapban olvassuk, a király Deák Péter szabadkai kir. törvényszéki birót ugyanoda ügyészsé nevezte ki.

† **Halálozás.** Báró Bibra Frigyes honvéd ezredes, honvédzászlóaljunk volt parancsnokának egyetlen fia Jenő mult hó 26-án 12 éves korában N.-Kanizsán elhunyt. A korán elhunyt gyermeket nagyszámu rokonság gyászolja. Temetése m. hó 28-án ment végbe nagy részvéttel.

* **Közgyülés.** A zombori kereskedő ifjuság önsegélyző és önképző egylete ma délután 2 órakor tartja közgyülését, melynek tárgya: a tisztviselők megválasztása lesz.

* **Deputatió.** Szabadkáról Mamuschich Lázár ottani polgármester vezetése mellett f. hó 28-án d. e. 10 órakor egy küldöttség utazott fel Budapestre, melynek tagjai: Vojnich Máté tiszti főügyész, Szigethy József pénzügyi tanácsnok és Antunovits Máté városi bizottsági tag. A küldöttség, a város közönsége nevében, gr. Szápáry Gyula ez idő szerinti belügyminiszternél az egy millió 997 forintos kölcsön ügy jóváhagyásáért, Baross Gábor kereskedelmi miniszternél pedig az ujonnan épitendő indóházunk mostani helyére leendő épitéseért fogja kérelmét előterjeszteni.

* **Választás.** Apatinban a m. hó 26-án megtartott képviselőtestületi ülésen az ujonnan rendszeresitett II-od aljegyzői, illetve könyvelői állásra Szatmáry József vaskuti segédjegyző választatott meg.

* **Közgyülés.** A zombori első betegsegélyző és temetkezési egylet e hó 2-án d. u. 3 órakor tartja rendes évi közgyülését, melynek tárgyai: 1. Elnöki jelentés. 2. A zárszámadás beterjesztése és a felmentvény megadása. 3. 9 választmányi és 5 ellenőri tag választása.

* **A zombori első temetkezési-egylet** e hó 2-án tartja rendes közgyülését városháza nagytermében.

* **Doreszlóról irják lapunknak**; M. hó 20-án községi képviselő-gyülés tartatott, melyen a megyei alispán által tervezett megyei rendőrség intézménye tárgyaltatott. Azonban az alispáni terv alighanem dugába fog dőlni, mert a doroszlói községi képviselet egyhangulag ezen intézmény ellen szavazott. A község a felelős-őri intézmény mellett akar maradni, mellyel 1000 frtot takarit meg évenként és a lopás vagy rablás által megkáritott egyén azonfelül a felelős őrök által kárpótlást nyer. Mint értesülünk a

legtöbb község Bácsmegyében perhorreskálja a megyei rendőrségi intézményt.

* **Színészet Zentán.** Bátosi Endre szintársulata m. hó 24-én „Kanári hercegnő“ cimü operettel kezdte meg Zentán az előadások sorozatát. A szintársulat 30 tagból áll s — mint onnan irják — jól van szervezve. Egyuttal felemlitjük, hogy jövő hónapra Egry Kálmán bajai és áprilisra Csóka Sándor szabadkai társulata kapott szinielőadásokra engedélyt.

* **Az ujvidéki főlspán estélye.** Ujvidékről jelentik: Flatt Viktor főispánnál rendkivüli fényes estély volt. Ujon épült palotájának, mely a város diszére válik, először nyiltak meg termei nagyobb számu közönségnek, a pazar fényü berendezés és világitás által nagyszerü benyomást gyakorolva. Hivatalos volt 250 személy, a város szine-java, felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül. A meghivottak közt ugy a polgári, mint a katonai előkelőségek képviselve voltak. Az estélyt a főispán és neje szül. Fernbach Angela rendkivüli szeretetreméltóság és magyar vendégszeretet által családias jellegüvé tették.

* **Pályázat** van hirdetve. Szabadka város tvényhatóságánál VI. és VIII. aljegyzői áll., adópénztári tiszti áll. II. oszt. irnoki áll. febr. 5.

* **Drágán fizette meg** azt a 6 kéve szárat özv. Sári Istvánné szül. Hegedüs Viktor szabadkai lakós, mit Szvodoba Adám szőllőjéből bejelentés nélkül magával vitt, mert a káros kitudván a csinyt, kileste Sárinét és egy juhász bottal ugy fejbe találta koppintani, hogy már 4 napja a kórházban sulyos betegen fekszik.

* **Pályázat.** Szabadka város belterületén lévő 22 utczában mintegy 25.000 m² aszfalt gyalogjárda fektetése elhatároztatvan, ezen aszfaltjárda fektetési munkálatok elvállalására vonatkozó irásbeli ajánlatok folyó évi január végéig Szabadka szab. kir. város tanácsához adandók be.

* **Szabadkán** a m. k. államvasut teherpályaudvarának tervbe vett kibővitése czéljából a kisajátitási eljárást már megindították. A kisajátitási terv megállapitására határnapul f. évi január 31-ének d. e. 10 órája van kitüzve. A terv és összeirás Vojnits Félix városi főjegyzőnél van közszemlére kitéve.

* **Bál.** A Szabadkán állomásozó összes altiszti-kar e hó 7-én a „Pest város“ szálloda disztermében altiszti tánczfüzérkét rendez. Kezdete 8 órakor.

* **Templomfosztogatás.** Szabadkán m. hó 27-én kedden a szt. Ferencrendiek templomában eddig ismeretlen tettesek szentségtörő kezekkel fosztogattak. A perselyeket feltörték, de vajmi kevés pénzt találván benne, tovább kutattak és néhány cseklyebb értékü tárgyat vittek magukkal. A vizsgálat erélyesen folyik.

* **Csőd.** Weigl Lajos ujvidéki bőrkereskedő ellen kimondtak a csődöt. Csődbiztos Dr. Devich László törvényszéki biró, tömeggondnok Dr. Nemes Sándor, helyettese Dr. Springer Lajos ujvidéki ügyvédek. Bejelentési határidő márczius hó 9-ike.

* **Ninesen** a magyar családoknak olyan gazdag könytára, melyben annyi szellemi szórakozást találhatna a család minden tagja, mint a mennyit a „Képes Családi Lapok“ válogatott közleményei nyujtanak. Ninesen a családi életnek s a gondosan vezetett magyar vendégszerető háznak olyan kérdése, melylyel e lap melléklete a „Nő a házban“ szakavatottan ne foglalkoznék. A „Képes Családi Lapok“ előfizetési ára a „Nő a házban“ czimü divat-melléklettel együtt egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 50 kr, s a kiadóhivatal (Budapesten, nagy korona-utcza 20. sz.) hova az előfizetések legczélszerübben postautalványon intézendők, kivánatra bárkinek ingyen és bérmentve szolgál mutatványszámokkal.

* **Witz Mór és tsa** szarvasmarha és juh bizományi üzlet vásári jelentése. — Felhajtás: magyar ökör 292 drb, magyar tehén 680 drb, szerb ökör 96 drb, bivaly 34 drb, bika 66 drb, összesen 1168 drb. Elkelt: magyar ökrök jobb minőségüek 26—30 frt magyar ökrök közép minőségüek 22—25 frt magyar tehenek 22—26 frt szerb ökrök 20—25 frt, bivalyok 18—21 frt bikák 22—30 frt. Zárlat kellemes, idegen vevők jól voltak képviselve, minek folytán minden és gyorsan elkelt. Felhajtás 1820 drb. A vásári jelentések még mindig kedvezőtlenek, minek folytán a mult heti árak csak nehezen maradhattak meg: Elkeltek: Kiviteli juhok 18—25 frtig, közönséges juhok páronként 9—16 forintig.

Grót Károlyi István a korrupcióról.

A képviselőház jan. 27-iki ülésében Magyarország első gentlemanje az angol koronaherczeg kebelbarátja érdekes beszédet tartott. A korrupcióról szóllott kijelentve, hogy a jelenlegi kormánytól várja annak kiirtását. Uj érának tartja a Szápáry gróf kormányra léptét és biztatja, hogy a korrupczió kiirtásában vaskezü legyen. Beszédének ide vonatkozó részét az alábbiakban hozzuk szószerint.

Mindig rosszaltam a volt kormányzat nem elég erélyes fellépését nemzetiségi kérdésekben, de a mi egy ledönthetetlen fal gyanánt emelkedett a kormány és közöttem, az azon gyönyörü türelem volt, a melynek árnyékában ez a monstrum, a korrupczió, megnőhetett. (Ugy van!)

Midőn a jelenlegi t. miniszterelnök ur programmbeszédét itt a házban elmondotta, azt hittem, hogy néhány szóval erről meg fog emlékezni; de nem tette, nem pedig azért, mert azt hitte, hogy ez önként értetik.

En nekem szándékom volt akkor néhány szóval arra reflektálni, de elálltam a beszédtől, mert féltem, hogy felszólalasomat félre fogják magyarázni. Ma azonban sok idő mult el azóta, s minthogy e kérdésben akkor nem nyilatkoztam, engedje meg a t. ház, hogy beszédem végén erre néhány szóval reflektáljak. (Halljuk!) Régi főreg ez, mely más országokban is felütötte már a fejét — hogy ott mikép bántak el vele, ez ide nem tartozik — de hogy a nálunk ellene folytatott módszer nem volt helyes, azt ma már kevesen fogják tagadni.

Ennek az orvosszere nem dédelgetés, nem az elnézés s az eltakarás lett volna, hanem kiméletlen üldözés (Ugy van!), tekintet nélkül az egyénekre és azok összeköttetéseire. A főczél: annak kiirtása; ezt nem elég megigérni, ezt akarni is kell. Ne vesztegesse tehát a t. kormány erejét azzal, mint elődje tette, hogy azt mondja: meg fogunk előbb győződni, hogy Magyarországon van e korrupczió s ha meggyőződött, akkor a tolvaj, a rabló futhatott, vagy a mi még megnyugtatóbb volt, más hivatalban nyert alkalmazást. Ma a korrupczió létezését kérdezni többé nem lehet.

Mert egy nemzetet, mint igen sok nagyeszü ember hiszi, nem azzal lehet nagygyá tenni, ha a hibát és bünt, ami nagyon is fábra kapott, elhalgatjuk, hanem az által, ha ezzel szemben önérzetünk és becsületérzésünk néma nem marad. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Szerintem szebb szerepet az Isten minden hatóság daczára sem adhat egy honpolgárnak, mint a mikor kezébe adja azt a fegyvert, a melylyel azt a monstrumot, mely nemzeti jó hirnevét aláássa, kiirthatja. A hazáért meghalni, — azt mondták a régi rómaiak — édes és dicső; de nem szebb és nemesebb feladat-e nemzetünk sülyedésnek induló közerkölcsiségét megmenteni. (Elénk helyeslés.) Nézzen a kormány csak előre s ne gondoljon azzal, hogy ellenségeket szerez magának. Nézzen a czél elé, mely nem lehet más, mint a hon java, s kell, hogy a honfiak csak eszköznek tekintsék magukat. (Igaz! Ugy van!) A törvényjavaslatot különben elfogadom. (Általános élénk helyeslés)

Irodalom.

— **Vettük a következő levelet:** Tisztelt uram! Kiadásomban legközelebb meg fog jelenni Tolsztoj Leó grófnak legujabb regénye: „Dolgozzatok, a mig mécsetek ki nem alszik“ Ez a mü, mely még eddig orosz nyelven nem jelent meg és melynek eddig csak angol forditása fekszik előttünk, hivatva van világszerte a legnagyobb szenzácziót kelteni s a franczia és angol lapok (többek közt a „Figaro“, a „Jour“, a „Daily Chronicve“ stb.) vezérczikkekben fejtegették világra szóló irányát és rendkivül érdekes tartalmát. A ki csak egy (pillantást vet ebbe az érdekfeszitő műbe, az bizonyára végig el fogja olvasni, mert rendkivül érdekes, hogy miként fejti ki eszméit. Lehetetlenségeket varázsol elénk, melyeket mindenki óhajt, de melyekről mindenki tudja, hogy megvalósithatlanok. Tolsztojnak kevés műve egyesit magában annyi előnyt, mint a „Dolgozzatok, a mig mécsetek ki nem alszik.“ Meséje érdekes, jellemfestése páratlan, leirása megkapó, okoskodása bizarr és meglepő, a mellett — mire különös sulyt fektetek — egyetlen sor sincs benne, melyet felserdülő leánynak kezébe nem lehetne adni. Mielőtt e mü magyar forditását áruba bocsájtanám, szolgálatot velek tenni a magyar hirlapirodalomnak, midőn még a mü megjelenése előtt egyes lapoknak lehetségessé teszem a regény közlését. Azon kérdéssel bátorkodom tehát Uraságodhoz fordulni, valjon hajlandó lenne-e b. lapjában a fent idézett regényt közölni? A feltételek rendkivül kedvezők. Az egész mü körülbelül 30 folytatást azaz 150 tárczahasábot tenne ki s hajlandó lennék a regényt közlés végett 30 frt. átalány összegért átengedni. Uraságod tehát példátlanul olcsó áron juthat egy világra szóló műnek birtokába, mely eddig nemesak nálunk, hanem egyebek közt Németországban is teljesen ismeretlen. Egy mutatványivet, melyből meggyőződhetik e regény páratlan nagyszerüségéről, készségesen bocsátok rendelkezésére. Még azt is tudomására kivánom juttatni, hogy az ön városában ön egyedül fogja Tolsztoj gróf fenti regényét közölni. Mély tisztelettel Robicsek Zsigmond könyvkereskedése.

— **Zombori zenetermék.** A főispáni légkör mégsem lehet olyan rideg és zsarnoki, mint azt az elkeseredett ellenzéki sajtó hirdeti. Jeléül annak ujabb időben onnan indul ki az irodalom és művészet országszerte legsikeresebben. Csak nemrég hallottunk egy főispáni operrette-ről, melyet Erdély egyik nagyobb városában adtak elő — mondják eléggé türhető sikerrel. Egy főispáni titkár a minap drámát nyujtott be a nemzeti színházhoz, melyet előadásra méltónak itélték, a harmadik egy főispáni titkár, dr Horváth Ákos, — ez már a mi megyénké, — zenemüirásra adta a fejét. Most jelent meg tőle s küldetett be lapunknak is a „Berta-polka“ czimü lengyelke Dobák Berta k. a.-nak (a szerző menyasszonyának) ajánlva és Lauka Gusztáv egy csinos versére, „Meghalt az ifju lány virág-vasárnapon“ kezdetü románczára irt melodráma. — A „Berta-polka“ behizelgő dallamu könnyed táncz-zene, melyen szivesen fog a fiatalság repülni a táncterem sima parquette-jén. Ha tárója dallamosabb lenne, versenyre kelhetne bármely e genre-ban irt Strausz-müvel. Igy is a szerzőnek érző kedélyéről s zenei képzettségéről tesz tanuságot. Igazi szalóndarab, mely distingnált publikum számára készült s elite-bálok kedvenczévé válhatik. A másik mü nehezebb kompositió s mélyebb zenei érzést föltételez s ezt mi nem födöztük föl a műben. Lehet, hogy előadva hatást csinál, sőt ha a szavaló hölgy egyénisége leköti figyelmünket, a siker teljes, igy azonban csak annyit konstatálhatunk róla, hogy a szerző zene technikai képzettségéről tesz tanuságot. Az előbbi mü ára csak 50 kr, az utóbbié 1 frt s kapható Schön Adolf könyvkereskedésében Zomborban.

— **A házasság regénye.** Toltstoj Leónak e legujabb érdekes regénye elveivel és irányával homlok egyenest ellenkezik, amennyiben a férjet és a feleséget a maga valódi önfeláldozó nemességében mutatja be: a „Képes Családi Lapok“ legközelebbi számában kezdi közölni. „A házasság regényét“ Brankovics György a „Képes Családi Lapok“ szerkesztője forditja magyarra. Az érdekes regényre ezennel felhivjuk olvasóink figyelmét.

Törvényszéki csarnok.

Tomics gyilkossági bünpöre

Tomics Jása az ujvidéki gyilkos lapszerkesztő ügyében m. hó 27-én kezdték meg a második végtárgyalást. A m. évi márczius hó 13-án tartott végtárgyaláson Tomics Jasat a törvényszék, noha a kir. ügyész halált kért fejére, életfogytiglani fogházra itélte. Ez ellen azonban védőügyvédje dr. Visontai Soma budapesti ügyvéd felebbezett és a kir. tábla az itéletet megváltoztatva uj végtárgyalást rendelt el.

Az előzmények a következők:

Tomics Jása Dimitrievicscsel eleinte egy táborban volt, de szakitott vele 1884-ben, midőn az akkori Miletics-pártiak Matemovics alatt a kormányhoz közeledni kezdtek. A meghasonlott párt a Branik-ot alapitotta s Tomicsot ennek révén megsemisiteni iparkodott. Mikor látták ennek sikertelenségét, névtelen röpiratban gyalázták és pártját gyöngiteni akarták. Tomics a támadásokra hasonlóval felelt. Ellenfelei akkor válaszképpen azzal fenyegetőztek, hogy közzéteszik a levelet, melyet neje leánykorában irt. Abban a biztos hitben, hogy neje nem irt olyan levelet, mely őt kompromittálhatná, rá sem hederitett a fenyegetés s később megtudta, hogy ellenségei csakugyan rejtegetnek ilyen levelet, sőt segédei: Bogleczky és Vuletits, a Branik szerkesztőségében olvasták is e levelet. Ez a dolog a vádlottat annál inkább kétségbe ejtette, mivel Dimitrievics megtagadott tőle minden elégtételt. Lelki hareza akkor kezdődött, mikor megtudta, hogy nejét rágalmazzák s ismételten kereste Dimitrievicset, hogy boszut álljon rajta. Január 4-én átta nejével a vasutra menni. Ekkor kést ragadva kocsin utána ment és a perronon leszurta.

A törvényszék következőkép alakult meg: Elnök Lobmayer István, szavazó birák: Jezdimirovits Milos és Aschinger Ferencz; ügyész Popovits Aurél; a vádlott védője dr. Visontai Soma. Először a multkori tárgyalás jegyzőkönyvét és a kir. tábla határozatát olvasták fel, a mi majdnem két órát vett igénybe. Ezután a vádlottat hallgatták ki. Tomics, kit a fogság nagyon megviselt, ismétli azt, a mit az első tárgyalás alkalmával védelmére elmondott. Az elnök ama kérdésére, hogy nem balog-e, mert Dimitrievicset balkézzel szurta le, a vádlott kijelenti, hogy ő mindent jobb kézzel végez, de meglehet, hogy akkor balkezében fogta a kést. Hogy erre a körülményre nem emlékszik, annak a jele, hogy a tett elkövetésekor rendkivül izgatott állapotban volt. Felolvasták ezután a Branik és Zasztava több czikkét, melyek a Tomics és Dimitrievits közti torzsalkodásra vetnek világot. Január hó 28-án tartották meg a tanukihallgatást. E tárgyaláson már megjelentek Dimitrievits özvegye és Eötvös Károly ennek képviselője is. Az első tanu Gosztovits Pál ügyvéd vallomása jelentéktelen. Papadics tanu azt vallja, hogy Tomics egy időben az ő házában lakott, s nem mult el hónap, hogy névtelen leveleket ne kapott volna. E leveleknek az volt a czélja, hogy Tomits és neje közt elhintsék a viszály magvát. De hasztalanul, mert utóbb már Tomics nem is olvasta a leveleket. Tanu kijelenti, hogy ha ő vele olyanokat tettek volna, ő sem kerülte volna ki Tomics sorsát. Ezután még három tanut hallgattak ki, kik mind az első tárgyaláson tett vallomásukat ismétlik. Jan. 29 én.

Az eddigi tárgyalási napok közül ez volt a legérdekesebb s szorongásig megtöltötte a közönség a tanácskozási termet s feszült figyelemmel kisérte a tárgyalás lefolyását. Már a tárgyalás megkezdése előtt hire járt, hogy most hallgatják ki Jovanovics szerb költőt is, a mi nagyban emelte a tárgyalás lefolyása iránt felkeltett érdeklődést. A tárgyalás során a tanuk a védővel és Tomics vádlottal többször összetüztek s egyes megkapó vallomások kerültek elő.

A biróság aligha fogja itéletét megváltoztatni. Az ügyész teljesen passziv. Eötvös Károly sem kérdezett. A kihallgatott 14 tanu vallomását láthatólag befolyásolta politikai pártállása, aszerint t. i. mint a valaki a „Branik“ (Dimitrievics) vagy a „Zasztava“ (Tomicsék) pártjához tartozik.

A tárgyalás elején felolvasták a „Branik“ egy számának egy ismeretlen szerző által irt röpirathoz intézett ajánló sorait, mely éles támadásokat foglal magában a Zasztava és Tomics ellen.

Dr. Jojkics azt vallja, hogy semmi tudomása sincs azon konferenciákról, melyek céljukul Tomics pártja tönkretételét tüzték ki.

Gyorgyevics János tanu hallott ugyan azon levélről, melyet Tomicsné még leány korában intézett valakihez, melyben felszólította a levél czimzettjét, hogy ha becsületes ember, vegye öt teleségül; hallotta továbbá dr. Vucseties unokafivérétől azt is, hogy Tomicsné 1884-ben levelet intézett egy „budapesti urhoz“, a kit felszólitott, hogy vegye át a Zasztava szerkesztését, s erre a célra pénzt is küldött neki.

Dr. Vucseties Illés tanu vallja, hogy az emlitett ebéd alkalmával megemlékeztek többek közt a pártviszályokról is, s övta unokaöcsét, a ki a vele ellentétes párt hivei közé tartozik, hogy ne avatkozzék a politikába. Vucseties azt vallja továbbá, hogy Tomics pártjának megsemmisitésére nem tartottak konferenciákat. A gyilkosság megtörténte után a tanu több névtelen levelet kapott, melyekben öt is megölléssel fenyegették, s már le is rajzolták öt is meggyilkolt állapotban. Állitásának igazolására két hasonló tartalmu levelet mutat fel.

Jovanovics Milán tanu azt mondja, hogy a levelet csak akkor olvasta, a mikor már Tomics segédei a „Branik“ szerkesztőségébe mentek, hogy ott a levelet elolvassák. Ezt megelőzőleg csak annyit hallott, hogy létezik oly levél, mely Tomicsot kompromittálja. A tanu különben élénken festi Tomics izgatott lelki állapotát.

Következik Jovanovics Jován szerb költő tanukihallgatása. Tanu az általános kérdések után elmondja, hogy Tomicsot 8 év óta ismeri; méltánylással nyilatkozik a vádlott irodalmi működéséről; tulzásait mindenkor nyiltan helytelenitette. Tomicsesal körülbelül 12—15-ször jött össze. Utolszor 1890. decz. 31-én (4 nappal a véres tett előtt) találkozott vele. A „Branik“ és a „Zasztava“ tollharczát csak a lapokból ismerte. Tanu mindig azon munkálkodott, hogy az ellentétes irányokat kibékitse. Tomics a felemlitett napon rendkivül izgatott volt, elannyira, hogy déli tizenkettőkor e szavakkal köszöntötte a tanut: „jó estét!“

A segédek nyilatkozata már akkor ki volt állitva.

Dr. Lukics Demeter, tanár a nisi tanitóképezdében, azt vallja, hogy Tomitsot 1880 óta ismeri, midőn tanu ujvidéki gimnáziumi tanuló volt. Később midőn Tomics a „Zasztavát“ szerkesztette, szintén összeköttetésben állt vele, miután mint radikális párti, tanu is irt a „Zasztavá“-ba.

Jovanovics István derék kovácsmester tanuval nagyon meggyült a biróság baja. Mindenről beszél, csak kérdésre nem felel. Mindig csak arról beszél, hogy másoktól mit hallott. Az elnök a tanu vallomását gyanusnak jelenti ki és nem esketi meg.

Dr. Gyurgyevics Milos (ügyvéd) tanu nevelte, tanitotta Petrovits Sándort t. i. azt a fiatal tanulót, a ki akkor a budapesti Thökölianumban volt és a kihez Tomicsné (akkor még Mileties Milica) leánykori levelet intézett s a ki azzal hálálta meg, hogy a tanu nejét és gyermekét megszöktette, mivel a nőnek 24,000

frt vagyona volt. Petrovits Sándor tanunál hagyta szökéskor leveleit, melyek közt egyszerre 6 nőtől volt szerelmes levele, de a pörbeli végzetes levél nem volt köztük. A tanu nem adta Dimitrievicsnek ezt a levelet.

Brancsics Blagoje tanu beszéli, hogy Petrovics Sándor ekkor tanulója volt Budapesten a Tököliánumnak. A tanulók e végzetes levelet ismerték, mert mindenét rendetlenül tartotta. Midőn a tanu arról kezd beszélni, hogy honnan vette a költekezéshez a pénzt, a védő óvást emel.

Plavsics (gyógyszerész) tanu semmit sem akar tudni a dologról, noha Jovanovics költőnek ugy elmondta a levelet, „mintha kivülről tudná."

Mielőtt a megesketés sorra került volna: Tomics vádlott szépen indokolja, miért nem lehet több tanut megesketni. Ezeknek érdekükben áll, hogy ő elitéltessék, különben ők vádlott szerint ekölcsileg elitéltetnek morális büntetteikért, melylyel kezébe erőszakolták a kést és ezen büntetés sulyosabb, mint a fegyház. A fegyház elmulik, söt az életfogytiglani fegyháznak is vége lesz; de az erkölcsi elitéltetés tuléli az embert.

A törvényszék Tomics vádlott előterjesztését mellőzte és valamennyi tanu megesketését elrendelte. A tárgyalást folytatják.

Tyószits Lázár bünpöre.

LVI.

Függelék.

A monstre-bünpör, melyet iparkodtunk lapunkban hiven ismertetni, számtalan más bűncselekménnyel kapcsolatos, melyek részint azon oknál fogva egyesittettek a Tyószits-féle bünperrel, mert kezdetben az hitték, hogy azokba Tyószits keze is belejátszott részint pedig azért, mert a tettesek kiderithetők nem lévén, alapos volt a gyanu, hogy a kiderittetlen bűncselekményt is Tyószits bandája követte el.

A midön valaki arra fog vállalkozni, hogy a lapunkban megirt közlemények nyomán a Tyószits-féle bünpör történetét megirja, melyről száz év mulván bizonyára ugy fognak regélni, mint puszta fikczióról, mely egy rossz álmu poéta agyában termett, ne higyje, hogy a zombori kir. törvényszék által letárgyalt bűncselekmények helyesen kimeritik a Tyószits és társai által elkövetett összes bűncselekményeket, mert számtalan örök rejtély fog Tyószits lelkiismeretében eltemetve lenni és számos sötét történet marad örök homályban.

A költői fantázia majdnem mint az Rózsa Sándornál is megesett, vadabbnál-vadabb történeteket fog kitalálni és Tyószits vállaira fektetni annak nem minden hösiesség nélküli ódiumát.

Ilyen kiderittetlen bünügy a Fritz Fülöpnél Bresztováczon 1884. évi nov. 13-án történt lopás, továbbá az 1887. febr. hó 12 és 13-iki közti éjjelen König Tomától Dobanovczén lopott lovak és ugyanazon éjjel Gregár Vászótól ugyanott lopott kocsi, a tiz nappal Csizmics Nikola zimonyi lakóstól lopott lovak és azok viszszaszervezése körüli t tokzatos bünügy.

A vizsgálat nem tudott kideriteni semmit, csak az van konstatálva, hogy öt rabló találkát adott a ló tulajdonosainak Uj-Karlovczán a Szlamkamen közti völgyben, s pénzért a lovakat visszaadták.

Ilyen bünügy az Elbl Keresztély ellen 1886. évi április hó 10-én esti 10 órakor a Szilbásról Bulkeszre vezető országuton elkövetett rablás, melyben Tyószits Lázár valószinüleg résztvett, jóllehet erre bizonyitékok nincsenek.

Ilyen továbbá az 1885-ik évben Rakos Pál karloviczi lakós ellen elkövetett lopás, melynek tettesei minden valószinüség szerint Arcseszkó Lázár és Koszta, csakhogy a cselekmény büntethetősége időközben elévült.

Be kellett szüntetni az Ó-Sztapáron 1885. évi május hó 16-án Ovcsin Gyuka ellen elkövetett lopási ügyben az eljárást, mert az összes bizonyiték, mely egy a lopás szinhelyén talált rékli volt, Tyószits Lázár tulajdonát képezte.

Beszüntették továbbá a Panits Gergely és Csimpl János elleni fenyitő eljárást a Doroszlón 1885. évi szeptember hó 14-én Hózsa testvérek kárára elkövetett lopási ügyben is.

Mielőtt azonban Tyószits Lázár bünpörének ismertetését befejeznők, még egy-két rablógyilkossági esetet fogunk ismertetni.

LVII.

A kis-sztapári orgyilkosság.

Tádits Matiának hivják azt a szerencsétlen embert, a ki 1886. évi márczius hó 18-án Deszpót-Szt.-Ivánról a zombori vásárra eljött, hozván magával 80 frtot, hogy lovat vásároljon rajta.

Nem tudott megalkudni és 22-én Ó-Sztapárra ment Nágolov Tósához, kinél egy éjet is töltött.

Másnap Lázits Mladen korcsmájába egy csomó régi czimbora Sztanics Péter, Gityánov Jovan, Novák, Zsivkov Mita és Batyinacz Szima társaságában nagyokat ivott, s még 24-én reggel is Ó-Sztapáron volt, odanyilatkozván Radinics Misa előtt, hogy Nágulov Tósához megy, kivel együtt kimennek bizonyos Garava tanyájára és attól a zombori vásárban megszemlélt lovakat megvásárolja.

Márczius hó 24 és 25-ike közti éjjelen a kis-sztapári határban a csatorna partján vonuló országuton a 13 sz. ugynevezett Bikár-féle hidtól mintegy 300 méternyire Tadits Matiát meggyilkolták.

A szakértői vélemény azt állitja, hogy legnagyobb valószinüség szerint ásó élével és fokával hátulról orozva fejére mért sulyos csapásokkal gyilkoltatott meg s az országut közepén a tettesek által ásott gödörbe eltemették.

Az erőteljes és javakorában lévő embert nem egy, de legalább is két egyén gyilkolhatta meg.

De kik lehettek a tettesek?

Nágolov Tósa emberölésért már büntetve volt, rovott egyén tagadja, hogy a meggyilkolttal együtt távozott volna Kis-Sztapár felé, s azon időtől fogva, hogy Tadits Matia azt a nyilatkozatot tette, miszerint Nágolovhoz megy, a hulla föltalálásaig teljes homály födi a történteket.

(Folyt. köv.)

Uj Vasuti menet-rend,
érvényes 1890. évi október hó 1-étől.

Szabadka — Baja.

	5515. szem. v.	2250. vegyes v.
Szabadka	5.45 regel	2.45 d. u.
Csikeria	6.31 „	3.20 „
Bács-Almás	7.18 „	3.52 „
Bikity-Borsód	8.02 „	4.26 „
Baja	8.52 „	5.02 „

Budapest — Zimony — Belgrád.

	502. kel. expr.	506. szem. v.	504. gyors v.	512 vegyes v
Budapest	2.35 reg.	7.55	2.40	9.45 es.
Kiskőrös	4.31 „	11.04	4.52	1.59 re.
Szabadka	5.44 „	1.02	6.26 est.	5.24 „
Csantavér	Közlekedik csak kedden és pénteken.	2.11		6.16 „
Topolya		2.34	6.59 „	6.48 „
Hegyes-Feketehegy		2.56	7.16 „	7.20 „
Verbász-Kula		3.16	7.30 „	8.38 „
O-Keér		3.34	7.44 „	9.15 „
Kiszács		3.51		9.47 „
Ujvidék	7.40 reg.	4.19	8.21 „	12.18du.
Karlócza		4.41	8.37 „	12.30 „
Zimony	9.00 „	6.35	9.45 „	7.15 „
Belgrád	9.09 „	6.45	10.05 „	8.46 „

Belgrád — Zimony — Budapest.

	541. Tv sz. sz.	501. expr. v.	503. gyors v.	505. szem. v.	511. vegyes v
Belgrád		3.02 reg.	6.11 reg.	8.25 re.	3.20d.u
Zimony		3.12 „	5.40 „	9.00 „	3.32 „
Karlócza					
Ujvidék		4.43 „	7.43 „	11.16 „	7.19 est.
Kiszács		Közlekedik csak szerdán és szombaton		11.38 „	7.58 „
Ó-Kér			8.13 „	11.55 „	8.22 „
Verbász-Kúla			8.28 „	12.18d.u.	8.51 „
Hegyes-Feketehegy			8.40 „	12.36 „	9.14 „
Topolya	6.72		8.57 „	1.02 „	9.47 „
Csantavér	7.23			1.21 „	10.13 „
Szabadka	8.21	6.38	9.46 „	2.25 „	11.28 „
Kis-Kőrös	3.52	7.54	11.06 „	4.21 „	2.13 reg
Budapest	9.45	10.05	1.20 d. u.	7.30 es.	6.40 „

Szabadka — Eszék.

	812. szem. v.	816. vegyes v.	814. vegyes v.
Szabadka	5.34 reg.	2.10 d. u.	6.55 est.
Tavankut	6.09 „	2.50 „	7.26 „
Bajmok	6.40 „	3.19 „	7.52 „
N.-Militics	7.25 „	4.12 „	8.34 „
ZOMBOR	8.05 „	5.00 „	9.02 „
Prigl.-Szt.-Iván	8.36 „	5.35 „	9.29 „
Szónta	8.55 „	5.57 „	9.46 „
Gombos	9.11 „	6.16 „	10.01 „
Dálya	11.29 „		
Eszék	12.13 d. u.		

Eszék — Szabadka

	813. vegyes v.	815. vegyes v.	811. vegyes v.
Eszék			3.46 d. u.
Dálya	4.30 reg.		5.08 „
Gombos	5.57 „	9.15 d. e.	6.24 „
Szónta	6.13 „	9.34 „	6.46 „
Prigl.-Szt.-Iván	6.30 „	9.54 „	7.09 este
ZOMBOR	7.06 „	10.49 „	8.10 „
N.-Militics	7.26 „	11.13 „	8.38 „
Bajmok	8.12 „	12.00 „	9.37 „
Tavankut	8.32 „	12.22 d. u.	10.02 „
Szabadka	9.02 „	12.55 „	10.42 „

Szabadka — O-Becse.

	5911. vegyes v.	5913. vegyes v.
Szabadka	4.40 reg.	3.42 d. u
Békova	5.10 „	4.13 „
O-Kanizsaszállás	5.42 „	4.45 „
Bogaras	6.06 „	5.11 „
Zenta érkezik	6.34 „	5 39 „
„ indul	7.04 „	5.59 „
Ada	7.40 „	6.36 „
Mohol	8.08 „	7.04 „
Bács-Petrovoszelló	8.28 „	7.23 „
O-Becse	8.55 „	7.50 „

Ó-Becse — Szabadka.

	5912. vegyes v.	5914. vegyes v.
O-Becse	4.48 reg.	4.05 d. u
Bács-Petrovoszelló	4.18 „	4.36 „
Mohol	5.50 „	5.08 „
Ada	6.05 „	5.24 „
Zenta érkezik	6.39 „	5.58 „
„ indul	6.59 „	6.18 „
Bogaras	7.29 „	6.48 „
O-Kanizsaszállás	8.05 „	7.24 „
Békova	8.23 „	7.43 „
Szabadka	8.50 „	8.10 „

Baja — Szabadka.

	2501. személy v.	2511. vegyes v.
Baja	10.26 d. e.	6.50 este
Bikity-Borsód	11.05 „	7.51 „
Bács-Almás	11.45 „	8.47 „
Csikeria	12.10 d. u.	9.21 „
Szabadka	12.40 „	10.00 „

HIRDETÉSEK.

Jósziv-Sorsjegyeket,

huzás

folyó évi február hó 15-én

Főnyeremény 10.000 forint

eladunk

részletfizetésre

KÖVETKEZŐ CSOPORTOKBAN:

6 darabot, 36 havi részletre á — frt **96** kr.
10 „ **36** „ „ „ **1** „ **60** „
20 „ **36** „ „ „ **3** „ **20** „

Már az első részlet kézhezvétele után kapja a vevő az eredeti sorsjegyek sorozat- és nyerő számaival ellátott részletivet, mely

azonnali játékjogra

jogosit.

Vidéki megrendeléseknél legczélszerűbb a megfelelő összeget postautalványnyal feladni és hogy ajánlva küldhessük meg a részletivet, kérünk az első részleten kivül még további 20 krt hozzánk juttatni.

AZ »ELSŐ MAGYAR IPARBANK« VÁLTÓÜZLETE

Budapest, IV., Deák-Ferencz-utcza 5. sz.

Schön Adolf

könyvkötészetében

ZOMBORBAN,

TANONCZOK

felvétetnek.

1-3

Vezér-képviselők Ausztria-Magyarország részére:

MENDA HENRIK és TÁRSA

thea-, rum- és cognac-beviteli czég

Bécs, SCHOTTENRING 32. szám.

Salignac & Cie.

legelső, legrégibb

TÖBBSZÖRÖSEN ÉRMEKKEL KITÜNTETETT

COGNAC-GYÁRA

(Részvénytársaság, alapitva 1809-ben, négy millió franknyi alaptőkével) **COGNACBAN** értesitik a t. közönséget, hogy kitünő, tisztán franczia borokból készitett gyártmányuknak kizárólagos elárusitásával, melynek jóságáért és valódiságáért kezeskednek.

Zombor és környékére 5—10

SZTRILICH ZSIGMOND urat bizták meg.

A legutóbi kimutatás szerinti áru-tartalék 24.000 hkltr.

Büchler Mór

palaczk-

borkereskedése

ZOMBORBAN TREFORT-UTCZA,

Csarsch-féle ház.

MINDENÜTT KAPHATÓ. 17 KITÜNTETŐ ÉREM
LEGFINOMABB MINŐSÉG
OLCSÓ ÁRAK.
CHOCOLAT SUCHARD NEUCHATEL (SCHWEIZ). CACAO
KÖNNYEN OLDHATÓ KAKAO
1K° = 200 Csésze · Tápláló

párizsi **világkiállitáson** **arany érmet** nyert, 1889-ik évben.

Oblát Károly könyvnyomdájából Zomborban.